

Een nieuwe Nationale Investeringsbank

Samenvatting initiatiefnota

De kredietverstrekking door banken houdt de gemoederen bezig. Ondernemers merken dat zij in deze tijd van recessie moeilijker of zelfs helemaal niet aan voldoende risicodragend kapitaal kunnen komen. Dit heeft een negatief effect op het herstel van de economie. Ondernemers zitten met de handen in het haar en kloppen steeds vaker aan bij gemeenten en provincies. Deze verstrekken daarom meer en meer zelf kredieten aan bedrijven in nood, met alle risico's van dien. Het Icesave debacle heeft bewezen dat lagere overheden niet altijd de kennis en kunde in huis hebben om te gaan bankieren.

Tot ongeveer tien jaar terug kende ons land de Nationale Investeringsbank (NIB) – een staatsbank die juist ten tijde van economische crises de knelpunten op de kapitaalmarkt kon oplossen. Via de Regeling Bijzondere Financiering (Regeling BF) verstreekte de NIB kredieten waarvoor de staat garant stond aan bedrijven. De bedrijven waren in de kern gezond en goed geleid, maar konden vanwege problemen bij banken die niet aan hen te wijten waren geen krediet krijgen. De NIB en de Regeling BF hebben op die manier ruim 50 jaar een belangrijke bijdrage geleverd aan het functioneren van de Nederlandse economie. De bank sleepte menig grote Nederlandse onderneming door moeilijke tijden. Dat wordt bevestigd door verschillende evaluaties die er destijds over zijn verschenen. In de evaluaties wordt aangetoond dat de NIB haar taak efficiënt en doelmatig uitvoerde. De kosten van de Regeling BF waren bovendien acceptabel en de baten wogen hier ruimschoots tegen op. Desondanks is de NIB eind vorige eeuw geprivatiseerd en de Regeling Bijzondere Financiering wordt niet langer uitgevoerd.

Deze nota toont aan dat een nieuwe NIB ook nu weer een belangrijke taak kan uitvoeren in het verstrekken van krediet aan gezonde bedrijven, omdat de private sector daarin momenteel tekortschiet. De diverse instrumenten die de overheid nu heeft om de kredietverstrekking en daarmee de economie op gang te krijgen helpen nauwelijks. De regelingen waarbij de overheid voor 50 procent garant staat bij leningen aan ondernemers, helpen niet de problemen bij de banken zelf op te lossen. De banken willen hun eigen balans op orde houden en ondernemers zijn er dus de dupe van dat banken minder of geen krediet willen verstrekken. Bovendien vinden zowel de ondernemers als de banken de nu bestaande garantieregelingen te ingewikkeld. Een NIB kan goed geleide ondernemingen wel krediet geven, omdat de overheid garant staat. Hiertegenover staan voorwaarden, zoals de eis dat de onderneming in principe gezond is en dat er geen bonussen worden uitgekeerd ten tijde van het krediet. Ook kijkt de NIB naar het algemeen belang van de onderneming voor de Nederlandse economie.

De staat is de enige aandeelhouder van de bank en werkt in een Werkcommissie samen met de investeringsbank om de kredietaanvragen te beoordelen. De NIB rekent een opslag op de rente die kredietnemende bedrijven betalen over hun lening. Uit deze opslag betaalt de bank haar eigen kosten. Daarnaast is de opslag bedoeld om eventuele verliezen voor de staat op de leningen te dekken. De staat kapitaliseert de NIB met 120 miljoen euro. De regeling kan echter budgetneutraal worden uitgevoerd, omdat uit de opslag ten slotte ook de kosten voor de rente over deze 120 miljoen worden betaald.

In totaal zal de nieuwe Nationale Investeringsbank voor maximaal anderhalf miljard euro aan kredieten kunnen verstrekken. Aan de risicovolle gemeentelijke en provinciale kredietverstrekking kan zo ook een einde komen.